

Investigating the Effect of Auditors' Professional Judgment on Audit Quality with the Mediating Role of Auditors' Professional Resilience

Mojtaba PourMazaheri¹, Ali Khozain², Mansur Garkaz³, Alireza Maetoofi⁴

¹ PhD. student, Department of Accounting, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran.
mp.1360@yahoo.com

² Assistant Professor, Department of Accounting, Aliabad Branch, Islamic Azad University, Aliabad, Iran
(Corresponding author), Khozain@yahoo.com

³ Associate Professor, Department of Accounting, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran.
m_garkaz@yahoo.com

⁴ Associate Professor, Department of Accounting, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran.
alirezametoofi@gmail.com

Abstract

Purpose: The purpose of the present study was to investigate the impact of auditors' professional judgment on audit quality, with a focus on the mediating role of auditors' professional resilience.

Method: This research is applied, descriptive, and survey-based. The study focused on official auditors working in auditing institutes and organizations in 2021. The quantitative part involved calculating the statistical sample size using Cochran's formula, with audit experts from Tehran province as the statistical population. Data analysis was conducted using the structural equation method, and the collected data were analyzed using PLS software.

Findings: The results of the present study align with the regulations of professional conduct of the official association and the international ethical standards board, as well as the impact of psychological models and the importance of utilizing them in auditing. Additionally, the results highlight the high expectations of society from the auditing profession to deliver top-notch performance in assessment and ensure high-quality outcomes. Conversely, enhancing professional resilience can boost auditors' judgment performance.

Conclusion: Enhancing the professional judgment of auditors elevates the quality of auditing. Audit quality is enhanced through the professional resilience of auditors. Moreover, audit quality is enhanced through the professional resilience of auditors by enhancing their professional judgment.

Keywords: Professional resilience of auditors, Professional judgment, Auditors, Audit quality, Professional behaviors, Professional ethics.

<http://sebaa.journal.qom-iau.ac.ir/>

Received: 2023/10/04 ; Revised: 2023/11/08 ; Accepted: 2023/12/04 ; Published online: 2023/12/23

Publisher: Qom Islamic Azad University

Article type: Research Article

© The Author(s).

بررسی تاثیر قضاوت حرفه‌ای حسابرسان بر کیفیت حسابرسی با نقش میانجی تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان

مجتبی پورمظاهری^۱، علی خوزین^۲، منصور گرکز^۳، علیرضا معطوفی^۴

^۱ دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران. mp.1360@yahoo.com

^۲ استادیار، گروه حسابداری، واحد علی‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، علی‌آباد، ایران (نویسنده مسئول). khozain@yahoo.com

^۳ دانشیار، گروه حسابداری، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران. m_garkaz@yahoo.com

^۴ دانشیار، گروه حسابداری، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران. airezamaetoofi@gmail.com

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر قضاوت حرفه‌ای حسابرسان بر کیفیت حسابرسی با نقش میانجی تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان بود.

روش: این پژوهش کاربردی و از نوع توصیفی و پیمایشی است. جامعه مورد مطالعه اعضای حسابرسان رسمی شاغل در موسسه‌های حسابرسی و سازمان حسابرسی در سال ۱۴۰۰ بودند. در بخش کمی با استفاده از فرمول کوکران، حجم نمونه آماری محاسبه شد، که شامل کارشناسان حسابرسی استان تهران به عنوان جامعه آماری بودند. برای تحلیل داده‌ها از روش معادلات ساختاری استفاده شده و داده‌های گردآوری شده با کمک نرم‌افزار pls تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش حاضر مطابق با آئین‌نامه رفتار حرفه‌ای انجمن رسمی و هیئت استانداردهای اخلاق بین‌المللی و نیز تاثیر الگوهای روانشناسی و اهمیت بکارگیری آنها در حسابرسی می‌باشد. همچنین نتایج حاکی از انتظارات فراوان جامعه از حرفه حسابرسی برای خلق بهترین عملکرد جهت قضاوت و ارائه کیفیت در سطح بالا می‌باشد. از سویی ارتقاء تاب‌آوری حرفه‌ای می‌تواند باعث بهبود توان عملیاتی حسابرسان در قضاوت گردد.

نتیجه‌گیری: بهبود قضاوت حرفه‌ای حسابرسان موجب بهبود کیفیت حسابرسی می‌شود. کیفیت حسابرسی از طریق تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان بهبود می‌یابد. همچنین کیفیت حسابرسی از طریق تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان به وسیله ارتقاء قضاوت حرفه‌ای حسابرسان بهبود می‌یابد.

کلیدواژه‌ها: تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان، قضاوت حرفه‌ای، حسابرسان، کیفیت حسابرسی، رفتارهای حرفه‌ای، اخلاق حرفه‌ای.

۱. مقدمه

نخستین محققان از دیرباز متوجه تاثیر قضاوت بر اظهارنظر بوده‌اند. برای نمونه در حسابرسی صورت‌های مالی، قضاوت نقش تعیین‌کننده‌ای دارد، به طوری که کل مراحل حسابرسی، برنامه‌ریزی، اجرای عملیات و اظهارنظر با قضاوت همراه است. همچنین شاخص‌های مربوط به فرد قضاوت‌کننده می‌تواند بخشی از زمینه‌های اختلاف در قضاوت‌ها را مشخص کند (کنچل^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). رفتار حساب‌برسان می‌تواند به عنوان یک نقطه پشتیبان در حوزه قضاوت حساب‌برسان محسوب شود. پولیکونیدو^۲ و همکاران (۲۰۲۰) معتقدند روش‌های حرفه‌ای مانند حسابرسی، به خصوص قضاوت و اظهارنظرهای حرفه‌ای آنها درباره صورت‌های مالی، همچنان در ابهام قرار دارد و هنوز بسیاری از متغیرهای رفتاری موثر بر قضاوت حسابرسی کشف نشده است. پردا و مورادوگلو^۳ (۲۰۱۹) معتقدند رفتار حساب‌برسان حرفه‌ای متأثر از قضاوت حسابرسی بوده و عواملی مانند استرس و موقعیت‌های تنش‌زا و پرخطر بر قضاوت آنان تاثیرگذار است.

کیرمیزی^۴ و همکاران (۲۰۱۵) بیان کردند که حرفه حسابرسی از جمله مشاغل پر استرس بوده که نیازمند تاب‌آوری افراد در سازمان حسابرسی است. تاب‌آوری یکی از عوامل بسیار مهم است که کمتر به بحث گذاشته شده است. ویت و سوتالیف^۵ (۲۰۱۵) معتقدند، هرچه سطح تاب‌آوری اشخاص بالاتر باشد، یا به بیان دیگر در شرایط پراسترس توان مقاومت بالاتری داشته باشند، به احتمال زیاد آن افراد کمتر دچار ناکارآمدی در جریان رسیدگی خواهند شد. مشارکت بیشتر افراد در سازمان، زمینه افزایش تصمیم‌گیری کارکنان را فراهم می‌آورد که در این حالت باعث می‌شود تاب‌آوری اشخاص در رویارویی با مشکلات افزایش یابد (وو^۶ و همکاران، ۲۰۲۱). هرچه گرایش‌ها و خواسته‌های محیطی افزایش، و قدرت فرد در پاسخ به این خواسته‌ها کاهش یابد، احتمال اینکه استرس موجب ایجاد عوارض منفی شود، بیشتر شده و این مسئله بر کاهش قضاوت حسابرسی تاثیر می‌گذارد، و ضمن ایجاد عوامل استرس‌زایی مانند کاهش تاب‌آوری، منجر به کاهش کیفیت حسابرسی می‌شود (بنابی قدیم، ۲۰۱۷^۷).

1. Knechel
2. Polychronidou
3. Preda & Muradoglu
4. Kirmizia
5. Weick & Sutcliffe
6. Wu
7. Bonabi

پژوهش‌هایی که به تنوری شناخت در زمینه رفتار و اثر آن بر کیفیت حسابرسی می‌پردازند، کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. بررسی تاب‌آوری و پیامدهای آن بر قضاوت و کیفیت حسابرسی می‌تواند ابعاد مهمی از پیامدهای شخصی برای شاغلان حرفه حسابرسی را بیان کند. حسابرسان همیشه در مقابل عوامل محیطی گوناگون قرار می‌گیرند و آنچه بر قضاوت آنها اثرگذار است، قدرت تحمل شرایط دشوار مانند استرس می‌باشد. تاب‌آوری حسابرسان، از عوامل مدیریت استرس محسوب می‌شود که ضمن تأثیر بر کیفیت و قضاوت حسابرسی، به بسط نظری و کاربردی و نتایج برای سازمان‌های حرفه‌ای حسابرسی در ایران کمک می‌کند. بر این اساس، پژوهش حاضر درصدد پاسخ به این سوال است که تأثیر قضاوت حرفه‌ای حسابرسان بر کیفیت حسابرسی با نقش میانجی تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان چگونه است؟

۲. مبانی نظری

۲-۱. قضاوت حسابرسی

قضاوت در حرفه حسابرسی رخنه کرده است. قضاوت می‌بایست در چهار چوب قوانین، مقررات و استانداردهای حرفه‌ای صورت پذیرد (آستین،^۱ ۲۰۲۱). فرآیند حل مسائل با یک روند فردی و برداشت فکری از مسائل شروع می‌شود، بر این اساس، هر شخص، یک استراتژی نو یا خلاق برای حل مسائل و مشکلات یا تصمیم‌گیری بکار می‌گیرد (پوت نام،^۲ ۱۹۹۵). در مکانیسم تصمیم برای قضاوت، چگونگی جهت‌گیری تصمیمات و تشریح آن تصمیم‌گیری، از اهمیت زیادی برخوردار است. به همین علت، تدوین مطالعات متناسب با خصوصیات رفتاری افراد گوناگون و تغییر در متغیرها در طول زمان، مهم به نظر می‌رسد (صادقی فسانی و همکاران، ۲۰۱۶).

قضاوت‌های حرفه‌ای حسابرسان بیان می‌کند که حسابرسان براساس به کارگیری دانش فنی و تخصصی مبتنی بر شناخت‌شان می‌توانند اظهارنظرهای واقع‌گرایانه انجام دهند و براساس این رفتارهای شناختی، قضاوت‌هایی در جهت افزایش میزان شفافیت‌های صورت‌های مالی اتخاذ نمایند (ژانگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۵). در حالی که برخی اعتقاد دارند که براساس رویکردهای رفتاری و بر مبنای مدل‌های هنجاری، باید تصمیم‌های درستی مبتنی بر قضاوت حرفه‌ای گرفت که یک فرایند گام‌به‌گام در تصمیم‌گیری و قضاوت است (والیان^۴ و همکاران، ۲۰۱۹). رویکردهای رفتاری و

شناختی اعتقاد به تاثیرگذاري شرايط‌هاي پيچيده در فرآيندهاي قضاوت دارد و قضاوت را مبنايي براساس نيروهاي دروني حساب‌برسان همچون قدرت رويايي با مشكلات حرفه‌اي مي‌داند (پائو^۱ و همكاران، ۲۰۱۸). در واقع تصميم‌گيري، از فرآيند گام‌به‌گام، به فرآيندهاي قضاوتي مبتني بر ادراك فردي حساب‌برسان تغيير جهت داده و بيشتر بر حوزه‌هاي عملي در قضاوت و تصميم‌گيري متمرکز شده است (علي و ابادي، ۲۰۱۸).

۲-۲. كيفيت حسابري

كيفيت بهينه خدمات حسابري، مستلزم عملکرد حرفه‌اي مطلوب حساب‌برسان است. عوامل متعددي وجود دارد كه بر مطلوب‌تر شدن كيفيت حسابري اثر شايان توجهي مي‌گذارند و چنين رفتارهايي به کاهش كيفيت حسابري مي‌انجامند و كيفيت حسابري را به خطر مي‌اندازند (كولور و پراويت، ۲۰۱۴). پژوهش‌هاي بسياري تأثير ويژگي‌هاي فردي و شغلي حساب‌برسان را ارزيابي کرده‌اند، مانند اعتمادبه نفس، تيپ‌هاي شخصيتي، و تعهد شغلي (رينك^۲ و همكاران، ۲۰۱۶). پژوهش‌هايي نيز تأثير تفاوت‌هاي فردي بر كيفيت مانند هوش معنوي، قضاوت، عملکرد و نگرش را مورد بررسي قرار داده‌اند (كلایتون و وان استادان، ۲۰۱۵)^۳. اما با توجه به تعارض‌هاي موجود در شغل حساس حسابري و جامعه، به مؤلفه‌هايي مثل تاب‌آوري كمتر پرداخته شده است. به علت مبهم بودن و نيز حجم زياد كار، تاب‌آوري حرفه حسابري را تحت تأثير قرار دهد. تاب‌آوري، از خصيصه‌هاي منحصر به فردي است كه براي رويارويي با مشكلات به اشخاص كمك مي‌كند و به نظر مي‌رسد بر آستانه‌اي كه شخص به عوامل تنش‌زا واكنش نشان مي‌دهد، تأثير مي‌گذارد. مي‌توان تاب‌آوري را شاخصي براي اندازه‌گيري توانايي افراد در مقابله با تنش در نظر گرفت (علي و ابادي، ۲۰۱۸). وجود ذهن‌آگاهي در حساب‌برسان، اين توان را به آنان مي‌دهد كه بتوانند افكار بلند و ذهن‌تميز تري داشته باشند تا بتوانند كيفيت شغلي خود را ارتقاء دهند (تراسي^۴ و همكاران، ۲۰۱۷).

۳-۲. تاب‌آوري

تاب‌آوري، مهارت و ظرفيت پر قدرت ماندن افراد در شرايط پر استرس و سخت است. افراي كه با تمرکز دروني به طور معمول قدرت آن را دارند كه شرايط پراسترس را اداره كنند و دچار لغزش رفتاري نشوند، داراي تاب‌آوري بالايي هستند؛ زيرا اين افراد اين قدرت را دارند كه به بهترين شكل

1. Pao
2. Rink
3. Clayton & Van
4. Tracey

روی نتایج تأثیر بگذارند (الغفاری^۱ و همکاران، ۲۰۱۴). همه افرادی که در مقابل عوامل تنش‌زای رفتاری و روانی سخت قرار می‌گیرند، به وضوح تغییر حالت در رفتار و عملکرد آنها نمایان می‌شود (عبدل^۲ و همکاران، ۲۰۱۷). تاب‌آوری را می‌توان مقاومت در مقابل استرس‌های وارده بر افراد نیز تعریف کرد. فرد تاب‌آور می‌تواند در رویارویی با شرایط سخت، نتایج مثبتی را تصور کند و در انجام کارها و مسئولیت‌های خود راهکارهایی برای آسان کردن این چالش‌ها در نظر بگیرد و به قدرت خود در این راه ایمان داشته باشد (براو^۳ و همکاران، ۲۰۱۷). ترایسی و همکاران (۲۰۱۷) اعتقاد دارند که تاب‌آوری قابلیت آموزش دارد. علی و ابادی (۲۰۱۸) نیز معتقدند که تاب‌آوری بر بالا بردن سطح شایستگی‌های فردی و بهبود ابعاد اجتماعی افراد در جامعه تأثیر موثری می‌گذارد. براساس دیدگاه عبدن زاری^۴ و همکاران (۲۰۱۸)، تاب‌آوری منجر به بهبود عملکرد در حرفه می‌شود.

۳. پیشینه پژوهش

الهرابی^۵ و همکاران (۲۰۲۲)، در پژوهشی نشان دادند که با ارتقاء تاب‌آوری می‌توان استرس را در افراد کاهش داد و در رویارویی با مشکلات محیطی، سطح تاب‌آوری را افزایش داد. نتایج مطالعه وو و همکاران (۲۰۲۱) نیز نشان دادند که اظهار نظر درست در میان حسابرسی‌ها از قضاوت بالایی برخوردار هستند، بیشتر از سایر حسابرسی‌ها است که قضاوت درستی نسبت به مسائل ندارند.

پولی کورندو و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی نشان دادند که قضاوت حرفه‌ای حسابرسان باعث می‌شود تا آنان نسبت به انجام رفتارهای غیراخلاقی حساسیت بیشتری از خود نشان دهند. همچنین نتایج مطالعه القایش^۶ و همکاران (۲۰۱۹) حاکی از آن است که تاب‌آوری تأثیر مثبتی بر عملکرد دارد و افراد با تاب‌آوری بالاتر، سبک‌های اخلاقی بهتری در مقایسه با دیگران دارند. مطالعه أبو سلامت^۷ و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی نشان دادند که استرس و تصمیم‌گیری نادرست، پاسخی به عوامل استرس‌زای محیطی و کاری است.

نتایج پژوهش عبدل و همکاران (۲۰۱۷) نیز حاکی از آن است که هر فردی که تاب‌آوری بیشتری

1. Al-Ghafri
2. Abdel
3. Bravo
4. Abednazari
5. Alharabi
6. Al-Ghabeesh
7. Aboalshamat

دارد، برای مقابله با محیط استرس‌زا و کنترل استرس، توانا تر است. ترولوپه^۱ و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی نشان دادند که تاب‌آوری در کاهش اثرات زیان‌آور استرس بر افراد اثربخش بوده و آشفستگی و استرس بالا بر کیفیت حسابرسی تاثیرگذار است. نتایج مطالعه کیرمیزیا و همکاران (۲۰۱۵) نشان داد که کیفیت حسابرسی تحت تأثیر استرس کاری قرار می‌گیرد. استرس کاری با کیفیت حسابرسی و تصمیم‌گیری‌های حسابرسی رابطه دارد. زمانی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی دریافتند که توانمندسازی روانشناختی حسابرسان، رابطه مثبت و معناداری با کیفیت حسابرسی دارد. صفرزاده و همکاران (۱۳۹۹) نیز در پژوهشی نشان دادند که تیپ‌های شخصیتی بر کیفیت حسابرسی تاثیر مثبتی دارند. عالی‌پور و صالحی (۱۳۹۷)، معتقدند که بین استرس در زمان انجام کار حسابرس و کیفیت حسابرسی، رابطه منفی و معناداری وجود دارد. سعیدی گراغانی و ناصری (۱۳۹۶) نیز نشان دادند که خوش‌بینی و اعتماد به نفس، تجربه و جنسیت، منجر به وجود تفاوت در قضاوت حرفه‌ای حسابرسان می‌شود. با توجه به پیشینه پژوهش حاضر می‌توان گفت که رابطه مثبتی میان قضاوت حرفه‌ای حسابرسان و کیفیت حسابرسی و تاب‌آوری وجود دارد. در این راستا، فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر است:

فرضیه ۱) بهبود قضاوت حرفه‌ای حسابرسان موجب بهبود کیفیت حسابرسی می‌شود.

فرضیه ۲) کیفیت حسابرسی از طریق تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان بهبود می‌یابد.

فرضیه ۳) کیفیت حسابرسی از طریق تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان، با ارتقاء قضاوت حرفه‌ای حسابرسان بهبود می‌یابد.

۴. روش پژوهش

مطالعه حاضر از نوع ترکیبی بوده که در بخش کیفی از تکنیک دلفی و در بخش کمی از نرم‌افزار PLS Smart برای تحلیل داده‌ها استفاده شده است. با توجه به اینکه هدف پژوهش حاضر شناخت وضعیت مطلوب، بررسی وضع موجود و سپس تاثیر قضاوت حرفه‌ای حسابرسان بر کیفیت حسابرسی با نقش میانجی تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان، با استفاده از روش دلفی است، مراحل زیر با بهره‌گیری از روش‌های آماری انجام شده است:

1. Trollope

1. Culver & Pravit

مرحله اول (تحقیق): در مرحله اول پیرامون موضوع تاثیر قضاوت حرفه‌ای حسابرسان بر کیفیت حسابرسی، با نقش میانجی تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان، تحقیق و مطالعه صورت گرفت و پس از کسب شناخت کافی نسبت به مسئله، معیارهای کلیدی استخراج شدند.

مرحله دوم (طراحی سوالات و پرسشنامه): در این مرحله با توجه به مبانی استخراج شده از مرحله اول، سوالاتی برای طراحی پرسشنامه تنظیم شده و در قالب پرسشنامه در اختیار خبرگان قرار گرفت.

مرحله سوم (پاسخ به سوالات- توزیع پرسشنامه): در مرحله سوم، گروهی موسوم به اعضای دلفی که باید به سوالات پاسخ دهند، شناسایی شدند. در این مرحله مطابق با بنیان روش دلفی، پرسشنامه‌های طراحی شده ابتدایی در اختیار خبرگان و کارشناسان کلیدی در زمینه حسابرسی قرار گرفتند، که شامل خبرگان و اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها در حوزه حسابرسی و سازمان و موسسات حسابرسی بودند.

گام چهارم (جمع‌آوری پاسخ‌های دریافتی و تجزیه و تحلیل آنها): در این بخش تجزیه و تحلیل پاسخ‌ها و نتایج و آزمون‌های آماری انجام شد.

۴-۱. جامعه و نمونه آماری

در بخش کیفی به دلیل اهمیت کیفیت نظرات افراد خبره نسبت به تعداد نفرات، از نمونه‌گیری غیراحتمالی و براساس دانش افراد در راستای ماهیت مسأله و اهداف تحقیق استفاده شده است. در این روش اعضاء به صورت نمونه‌گیری هدف‌دار یا قضاوتی انتخاب می‌شوند؛ زیرا روش مذکور بر این فرض استوار است که دانش پژوهشگر درباره جامعه، به منظور دستچین کردن اعضای پانل، قابل استفاده است. در این تحقیق در بخش کیفی از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است. در این بخش در دور اول دلفی، ۲۰ نفر از افراد خبره شناسایی شدند که در نهایت ۱۳ نفر از آنان برای همکاری در ارائه نظرات کارشناسی اعلام آمادگی نمودند. در این تحقیق، برای نمونه‌گیری در بخش کمی، از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد. با استفاده از فرمول کوکران، حجم نمونه آماری در این مرحله مورد محاسبه قرار گرفت، که شامل کارشناسان حسابرسی استان تهران در رشته حسابداری بوده و سوالات پرسشنامه‌ها براساس نظر خبرگان بود که حجم نمونه مورد نظر ۱۰۹ نفر می‌باشد.

۵. یافته‌های پژوهش

۵-۱. مطالعه دلفی

مطالعه دلفی به منظور سنجش درصد پذیرش سوالات، در دو مرحله در اختیار سازمان

حسابرسی قرار گرفت. مبنای تصمیم در خصوص سؤالات براساس مطالعات پیشین در روش دلفی بدین صورت است که درصد پذیرش کمتر از ۳۰ درصد بیانگر عدم پذیرش سؤالات، درصد پذیرش مابین ۳۰ الی ۷۰ درصد بیانگر ارجاع به دور بعد و درصد پذیرش بالای ۷۰ درصد بیانگر پذیرش سؤال می‌باشد.

گام اول مطالعه دلفی: در گام اول ۳۱ پرسشنامه قضاوت حرفه‌ای، ۳۲ پرسشنامه کیفیت حسابرسی و ۳۰ پرسشنامه تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان در اختیار ۱۳ نفر از خبرگان سازمان حسابرسی قرار گرفت. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه مورد مطالعه در جدول (۱) آمده است.

جدول ۱- سمت سازمانی مصاحبه‌شوندگان در مطالعه دلفی

سمت سازمانی	فراوانی	فراوانی بدون در نظر گرفتن موارد بدون پاسخ	میانگین مدت سابقه خدمت
حسابرس	۱	۱/۱۱	۲۰/۷ سال
رئیس امور اداری	۱	۱/۱۱	
عضو هیأت مدیره	۱	۱/۱۱	
کارمند و مدرس	۱	۱/۱۱	
مدیر اجرایی	۱	۱/۱۱	
مدیر حسابرسی	۱	۱/۱۱	
مدیرفنی حسابرسی	۱	۱/۱۱	
مشاور مالی و فنی	۱	۱/۱۱	
نماینده سازمان در هیأت‌های حل اختلافات مالیاتی	۱	۱/۱۱	
بدون پاسخ	۴	-	
کل	۱۳	۱۰۰	

از ۱۳ نفری که در مطالعه دلفی مورد مصاحبه قرار گرفتند، ۴ نفر سمت سازمانی خود را مشخص نکرده و ۹ نفر به سمت سازمانی خود اشاره کرده‌اند، شامل حسابرس، رئیس امور مالیاتی، عضو هیأت علمی، کارمند و مدرس، مدیر اجرایی، مدیر حسابرسی، مدیر فنی حسابرسی، مشاور مالی و نماینده سازمان امور مالیاتی در هیأت‌های حل اختلافات مالیاتی می‌باشند. بررسی نتایج بدست آمده از گام اول مطالعه دلفی نشان می‌دهد، با توجه به اینکه درصد عدم پذیرش سؤالات ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۴ و ۱۹ پرسشنامه قضاوت حرفه‌ای حسابرسان، درصد عدم پذیرش سؤالات ۱۸، ۱۹، ۳۳ و ۳۴ و سؤال ۱۰ پرسشنامه تاب‌آوری حرفه‌ای بالاتر از ۷۰ درصد است، لذا این سؤالات از روند تحلیل حذف شدند، ولی درصد عدم پذیرش سایر سؤالات کمتر از ۳۰ درصد می‌باشد. لذا، حضور

این سؤالات در این مرحله پذیرفته می‌شود.

گام دوم مطالعه دلفی: در این مرحله، حضور تمامی سؤالات باقیمانده از گام اول در پرسشنامه‌های قضاوت حرفه‌ای حساب‌برسان، کیفیت حسابرسی و تاب‌آوری حرفه‌ای حساب‌برسان پذیرفته شدند.

۲-۵. داده‌های آمار توصیفی مرتبط با ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد پاسخ‌دهنده به سؤالات پرسشنامه شامل جنسیت، به عنوان متغیرهای کیفی، با استفاده از جداول فراوانی و درصد مطالعه شده‌اند.

جدول ۲- فراوانی و درصد فراوانی مربوط به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد

رده سنی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
زیر ۱۰ سال	۴	۳/۷	۳/۷
از ۱۰ تا ۲۰ سال	۳۲	۲۹/۴	۳۳
از ۲۰ تا ۳۰ سال	۶۳	۵۷/۸	۹۰/۸
بیشتر از ۳۰ سال	۱۰	۹/۲	۱۰۰
کل	۱۰۹	۱۰۰	

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
مرد	۸۰	۷۳/۴
زن	۲۹	۲۶/۶
کل	۱۰۹	۱۰۰

سطح تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی	وضعیت عضویت در جامعه حسابدار رسمی	فراوانی	درصد فراوانی
کارشناسی	۱۷	۱۵/۶	۱۵/۶	عضو	۸۵	۷۸
کارشناسی ارشد	۶۰	۵۵	۷۰/۶	غیر عضو	۲۴	۲۲
دکتری	۳۲	۲۹/۴	۱۰۰	کل	۱۰۹	۱۰۰
کل	۱۰۹	۱۰۰				

براساس نتایج بدست آمده، ۷۳/۴ درصد افراد (۸۰ نفر) مرد و ۲۶/۶ درصد افراد (۲۹ نفر) زن می‌باشند. ۱۵/۶ درصد افراد (۱۷ نفر) دارای مدرک کارشناسی، ۵۵ درصد افراد (۶۰ نفر) و ۲۹/۴ درصد افراد (۳۲ نفر) دارای مدرک دکتری هستند. ۳/۷ درصد افراد (۴ نفر) زیر ۱۰ سال، ۲۹/۴ درصد افراد (۳۲ نفر) بین ۱۰ الی ۲۰ سال، ۵۷/۸ درصد افراد (۶۳ نفر) بین ۲۰ الی ۳۰ سال، ۹/۲ درصد افراد (۱۰ نفر) بیشتر از ۳۰ سال، در حرفه خود تجربه دارند. ۲۲ درصد افراد (۲۴ نفر) عضو جامعه حسابدار رسمی می‌باشند، و ۷۸ درصد افراد (۸۵ نفر) عضو این جامعه نیستند.

۳-۵. تحلیل روانی و پایایی سازه‌های پژوهش

در این پژوهش روانی همگرا، از طریق تحلیل عاملی تأییدی سازه‌ها و بررسی شاخص‌های میانگین واریانس استخراج شده^۱، و ضریب پایایی ترکیبی^۲ مطالعه شده و روانی و اگر از طریق تحلیل شاخص HTMT در مقایسه دوجه‌دوی مؤلفه‌ها مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد مقدار احتمال مربوط به فرض صفر عدم معناداری بارعاملی تمامی سؤالات پژوهش برابر با ۰/۰۰۰ است. لذا، بار عاملی تمامی سؤالات بعد از مطالعه دلفی معنادار است. کمترین اندازه بار عاملی سؤالات برابر با ۰/۵۲۳ است که بیشتر از حد معیار ۰/۳ می‌باشد.

جدول ۳- ضریب پایایی مرکب (CR)، میانگین واریانس استخراج شده (AVE) و شاخص HTMT در تحلیل روانی همگرا و واگرای سازه‌های پژوهش

شاخص HTMT			میانگین واریانس استخراج شده (AVE)		ضریب پایایی مرکب (CR)		عنوان مؤلفه
ذهن آگاهی	تاب‌آوری حرفه‌ای	عنوان مؤلفه	سطح قابل قبول	اندازه	سطح قابل قبول	اندازه	
	۰/۱۹۶	قضاوت حرفه‌ای	۰/۵	۰/۶۰۵	۰/۶	۰/۹۲۷	تاب‌آوری حرفه‌ای
۰/۳۹۴	۰/۲۹۴	کیفیت حسابرسی	۰/۵	۰/۷۱۲	۰/۶	۰/۹۲۲	قضاوت حرفه‌ای
			۰/۵	۰/۶۰۷	۰/۶	۰/۹۳۲	کیفیت حسابرسی

طبق نتایج جدول (۳)، شاخص AVE برای تمامی سازه‌ها بزرگ‌تر از ۰/۵ یا برابر با آن است. شاخص CR برای تمامی سازه‌ها بزرگ‌تر از ۰/۶ و بزرگ‌تر از AVE است. لذا، این نتایج بیانگر وجود روانی همگرا در اندازه‌گیری سازه‌های پژوهش توسط گویه‌های مربوطه است. همچنین در خصوص تمامی سازه‌ها، شاخص HTMT کمتر از ۰/۹ است. لذا، سازه‌های پژوهش از روانی و اگرایی مطلوبی برخوردار می‌باشند. در این پژوهش از روش آلفای کرونباخ و ضریب پایایی مرکب در این خصوص استفاده شده است.

جدول ۴- محاسبه ضریب پایایی مرکب (CR) و ضریب آلفای کرونباخ در تحلیل پایایی سازه‌های پژوهش

ضریب پایایی مرکب (CR)		ضریب آلفای کرونباخ		عنوان مؤلفه
سطح قابل قبول	اندازه	سطح قابل قبول	اندازه	
۰/۶	۰/۹۲۷	۰/۷	۰/۹۱۹	تاب‌آوری حرفه‌ای
۰/۶	۰/۹۲۲	۰/۷	۰/۹۱۲	قضاوت حرفه‌ای
۰/۶	۰/۹۳۲	۰/۷	۰/۹۲۵	کیفیت حسابرسی

1. Average variance extracted
2. Composite reliability

طبق نتایج جدول (۴)، ضریب آلفای کرونباخ برای تمامی سازه‌ها بزرگ‌تر از ۰/۷ و شاخص CR برای تمامی سازه‌ها بزرگ‌تر از ۰/۷ است. لذا، این نتایج بیانگر وجود پایایی لازم در اندازه‌گیری سازه‌های پژوهش توسط گویه‌های مربوطه می‌باشد.

۴-۵. محاسبه شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای کمی پژوهش و بررسی نرمال بودن توزیع این متغیرها

جهت مقیاس‌سازی هر متغیر کمی مربوط به مؤلفه مورد مطالعه، میانگین نمرات مربوط به سؤالات آن مؤلفه محاسبه شده است. در این بخش پس از مقیاس‌سازی متغیرهای کمی مورد مطالعه، برخی از شاخص‌های آماری برای این متغیرها محاسبه شده و از طریق آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، نرمال بودن توزیع این متغیرها بررسی شده است.

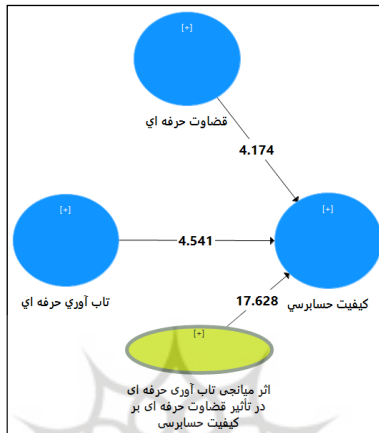
جدول ۵- شاخص‌های آماری متغیرهای کمی پژوهش
و بررسی نرمال بودن توزیع احتمال متغیرها

شاخص آماری	تاب‌آوری حرفه‌ای	قضاوت حرفه‌ای	کیفیت حسابداری
حجم مشاهدات	۱۰۹	۱۰۹	۱۰۹
میانگین	۳/۲۹	۳/۱۱	۳/۲۵
میانه	۲/۳۴	۳/۱۵	۳/۳۵
مد	۳/۷۹	۳/۲۳	۳/۶۱
انحراف معیار	۰/۷۹	۰/۵۲	۰/۸۱
ضریب چولگی	-۰/۳۲	-۰/۲۶	-۰/۳۸
ضریب کشیدگی	-۰/۲۲	-۰/۲۲	-۰/۱۶
کمترین مقدار	۱/۲۸	۱/۶۲	۱/۲۶
بیشترین مقدار	۵	۴/۲۳	۵
آماره کولموگروف-اسمیرنوف	۰/۰۷	۰/۰۸	۰/۰۸
مقدار احتمال نرمال بودن	۰/۲	۰/۱۷	۰/۰۹

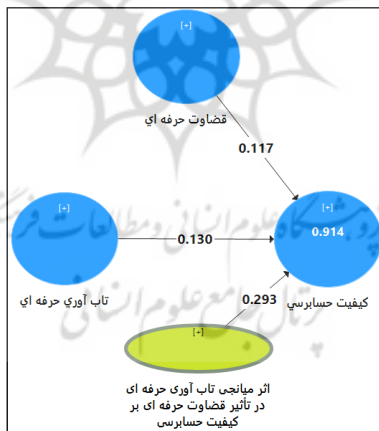
متغیرهای مربوط به مؤلفه‌های مورد مطالعه در پژوهش، براساس میانگین نمرات پاسخ سؤالات پنج گزینه‌ای از (۱ تا ۵) مقیاس‌سازی شده‌اند. لذا، حد میانی نمرات برای هر مؤلفه عدد (۳) می‌باشد. میانگین تمامی متغیرهای کمی مورد مطالعه در پژوهش بزرگ‌تر از (۳) است. احتمال آزمون فرض نرمال بودن توزیع تمامی متغیرهای کمی پژوهش بیشتر از احتمال خطای ۰/۰۵ می‌باشد. لذا، در این سطح خطا می‌توان توزیع احتمال تمامی متغیرها را نرمال فرض کرد.

۵-۵. تحلیل معادلات ساختاری پژوهش

در این پژوهش براساس فرضیه‌های مورد مطالعه، یک مدل ساختاری طراحی شده که به روش کمترین مربعات جزئی^۱ تحلیل شده است.

شکل ۱- تحلیل معناداری روابط بین متغیرها در مدل ساختاری پژوهش

شکل ۲- تحلیل اندازه ضرایب مسیر در روابط بین متغیرها در مدل ساختاری پژوهش

نتایج حاکی از آن است که ضریب تبیین مدل برابر با ۰/۹۱۴ و بزرگ‌تر از ۰/۷ است که نشان می‌دهد، متغیرهای تأثیرگذار بر کیفیت حسابرسی در حد بالایی تغییرات آن را پیش‌بینی می‌کند. همچنین اندازه اثر F^2 تاب‌آوری حرفه‌ای و قضاوت حرفه‌ای در تعیین کیفیت حسابرسی به ترتیب

برابر با ۰/۶۲۱ و ۰/۵۱۸ بوده که هر دو بیشتر از ۰/۳۵ می باشد. لذا، طبق معیار کوهن^۱ (۱۹۸۸) این دو متغیر به صورت مجزا تاثیر بالایی در تغییرات کیفیت حسابرسی دارند.

۵-۶. آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه ۱) بهبود قضاوت حرفه‌ای حسابرسان موجب بهبود کیفیت حسابرسی می شود.

جدول ۶- نتایج آزمون فرضیه اول

مقدار احتمال	آماره T	ضریب مسیر	مسیر
۰/۰۰۰	۴/۱۷۴	۰/۱۱۷	قضاوت حرفه‌ای ← کیفیت حسابرسی

طبق نتایج جدول (۶)، مقدار احتمال فرض عدم تاثیر قضاوت حرفه‌ای در کیفیت حسابرسی برابر با ۰/۰۰۰ و کمتر از احتمال خطای نوع اول ۰/۰۵ می باشد. ضریب مسیر این رابطه برابر با ۰/۱۱۷، مثبت، و کمتر از ۰/۵ است که نشان می دهد، قضاوت حرفه‌ای به طور مستقیم و با شدت ضعیف، در کیفیت حسابرسی مؤثر است. طبق این نتایج اولین فرضیه پژوهش تایید می شود.

فرضیه ۲) کیفیت حسابرسی از طریق تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان بهبود می یابد.

جدول ۷- نتایج آزمون فرضیه دوم

مقدار احتمال	آماره T	ضریب مسیر	مسیر
۰/۰۰۰	۴/۵۴۱	۰/۱۳۰	تاب‌آوری حرفه‌ای ← کیفیت حسابرسی

طبق نتایج جدول (۷)، مقدار احتمال فرض عدم تاثیر تاب‌آوری حرفه‌ای در کیفیت حسابرسی برابر با ۰/۰۰۰ و کمتر از احتمال خطای نوع اول ۰/۰۵ می باشد. ضریب مسیر این رابطه برابر با ۰/۱۳، مثبت، و کمتر از ۰/۵ است که نشان می دهد، تاب‌آوری حرفه‌ای به طور مستقیم و با شدت ضعیف، در کیفیت حسابرسی مؤثر است. طبق این نتایج دومین فرضیه پژوهش نیز تایید می شود.

فرضیه ۳) کیفیت حسابرسی از طریق تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان، به وسیله ارتقاء قضاوت حرفه‌ای حسابرسان بهبود می یابد.

جدول ۸- نتایج آزمون فرضیه سوم

مقدار احتمال	آماره T	ضریب مسیر	مسیر
۰/۰۰۰	۱۷/۶۲۸	۰/۲۹۳	اثر میانجی تاب‌آوری حرفه‌ای در تاثیر قضاوت حرفه‌ای ← کیفیت حسابرسی

طبق نتایج جدول (۸)، مقدار احتمال فرض عدم اثر میانجی تاب‌آوری حرفه‌ای در تأثیر قضاوت حرفه‌ای بر کیفیت حسابرسی برابر با $0/000$ و کمتر از احتمال خطای نوع اول $0/05$ می‌باشد. ضریب مسیر این رابطه برابر با $0/293$ ، مثبت، و کمتر از $0/5$ است که نشان می‌دهد، اثر میانجی تاب‌آوری حرفه‌ای در تأثیر قضاوت حرفه‌ای بر کیفیت حسابرسی، به طور مستقیم و با شدت ضعیف است. طبق این نتایج سومین فرضیه پژوهش نیز رد نمی‌شود.

۶. نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر قضاوت حرفه‌ای حسابرسان بر کیفیت حسابرسی، با نقش میانجی تاب‌آوری حرفه‌ای حسابرسان بود. نتایج پژوهش نشان داد برای حرکت در مسیر قضاوت حرفه‌ای حسابرسان، جهت بهبود کیفیت حسابرسی حرفه‌ای، وجود تاب‌آوری حرفه‌ای لازم و ضروری است؛ چراکه اگر فرد در مسیر تاب‌آوری از ویژگی‌های قضاوت حرفه‌ای که براساس قدرت و توانمندی در شرایط استرس‌زا حاصل می‌شود، برخوردار نباشد، قادر نخواهد بود چه به لحاظ محتوایی و چه به لحاظ عملکردی، قضاوت درستی را جهت بهبود کیفیت حسابرسی انجام دهد. یک حسابرس براساس نگرش حرفه‌ای که انتخاب می‌کند، در طول مسیر حرفه‌ای خود می‌تواند برای تصمیم‌های منتهی به قضاوت خود، استنباطی درست انجام دهد و سایر ویژگی‌های فردی مانند تاب‌آوری می‌تواند کمک شایانی به او در جهت ارتقاء رسالت حرفه‌ای نماید. از طرفی، دارا بودن سطح تاب‌آوری بالاتر، تمایل حسابرسان را به انجام بررسی و تحلیل نظرات و تعدیل آنها افزایش می‌دهد که نهایتاً منجر به بهبود کیفیت کار حسابرس می‌شود. با توجه به این عوامل و لحاظ نمودن آنها می‌توان به کیفیت مطلوب‌تری دست یافت. رسیدن به سطح قضاوت حرفه‌ای که هم به لحاظ پایبندی به اصول اخلاقی و هم به لحاظ پایبندی به استانداردها دارای طیفی از اهمیت هستند، موضوعی است که نتایج این پژوهش آن را به عنوان مبنایی برای ایجاد قضاوت حرفه‌ای تایید نمود.

ظرفیت قضاوت‌های اثربخش حسابرسان می‌تواند از طریق ارتقاء سطوح تاب‌آوری در سطح نگرش حرفه‌ای و مهارت‌های شناختی ظهور یابد و به افزایش کیفیت حسابرسی در جهت منفعت بهینه‌تر جهت تصمیم‌گیری سهامداران منجر شود. نتایج مطالعه حاضر در راستای مطالعه ترولویی و همکاران (۲۰۱۷) و کیرمیزیا و همکاران (۲۰۱۵) است، که می‌تواند عملیات حسابرسی را بهبود بخشد. با توجه به ازدیاد و حجم مشغله کاری پیشنهاد می‌شود دوره‌های کسب مهارت‌های روانشناسی و موضوعات مرتبط با تاب‌آوری برگزار شود. همچنین آزمون‌های روانشناختی هنگام جذب و جلب نیرو در موسسات حسابرسی برگزار گردد، تا افرادی با تحمل و تاب‌آوری حرفه‌ای

انتخاب شوند، که قدرت درک و پاسخ مناسب در شرایط حساس و استرس‌زا را داشته باشند. این پژوهش نیز مانند هر پژوهش کیفی دیگری با محدودیت‌هایی مواجه بوده است. یکی از این محدودیت‌ها، اعتبار ابزار سنجش متغیرها بود. محدودیت دیگر مربوط به سطحی‌انگاری پاسخ‌دهندگان نسبت به پرسشنامه‌ها و یا عدم پاسخگویی به پرسش‌ها بوده است. در نهایت به محققان آتی پیشنهاد می‌شود که مطالعه حاضر را در جامعه حسابداران انجام دهند و همچنین به بررسی تیپ‌های شخصیتی پنج عامل بزرگ‌نمودار کیفیت حسابرسی و با نقش میانجی تاب‌آوری بپردازند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- زمانی، رضا؛ باقرپور ولاشانی، محمدعلی؛ مرادی، مهدی (۱۴۰۱). تأثیر منبع کنترل درونی بر رابطه بین توانمندسازی روانشناختی حساب‌برسان و کیفیت حسابداری. *دانش حسابداری، ۸۶*(۳)، ص ۱۱۹-۱۲۵.
- سعیدی گراغانی، مسلم؛ ناصری، احمد (۱۳۹۶). تفاوت‌های فردی و قضاوت حرفه‌ای حساب‌برسان. *پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابداری، ۳۶*(۴)، ص ۱۱۱-۱۲۹.
- صادقی فسایی، سهیلا؛ امینیان، احسان (۲۰۱۶). از هنجارگرایی تا عادی‌سازی: گونه‌شناسی انطباق اجتماعی و تحلیل کیفی شرایط علی مؤثر بر آن. *بررسی مسائل اجتماعی ایران، ۷*(۲)، ص ۷۷-۱۰۴.
- صفرزاده، محمدحسین؛ سجادی، سید حسین؛ شعبانی، محیا (۱۳۹۹). تأثیر تیپ شخصیت بر کیفیت حسابداری. *حسابداری دولتی، ۱۲*(۴)، ص ۱۵۱-۱۶۲.
- عالی‌پور، مرید؛ صالحی، اله‌کرم (۱۳۹۷). بررسی تاثیر استرس کار حساب‌برسان بر کیفیت حسابداری. *دانش حسابداری، ۷۲*(۵)، ص ۱۷۱-۱۹۲.
- Abdel, W. & Hassan, S. (2017). Prevalence and associated factors of stress, anxiety and depression among medical Fayoum University students. *Alexandria Journal of medicine*, 53(1), p. 77-84.
- Abednazari, M., Rahnamay Roodroshti, F., Nikoomaram, H. & Poorzamani, Z. (2018). Presenting Pattern of Global Management Accounting Based on Critical Thinking. *Management Accounting*, 11(39), p. 67-81.
- Aboalshamat, K.T., Alsiyud, A.O., Al-Sayed, R.A., Alreddadi, R.S., Faqiehi, S.S. & Almeahmadi, S.A. (2018). The relationship between resilience, happiness, and life satisfaction in dental and medical students in Jeddah, Saudi Arabia. *Nigerian journal of clinical practice*, 21(8), p. 1038-1043.
- Al-Ghabeesh, S.H., Al-Kalaldah, M., Rayan, A., Al-Rifai, A. & Al-Halalqa, F. (2019). Psychological distress and quality of life among Jordanian women diagnosed with breast cancer: The role of trait mindfulness. *European journal of cancer care*, 28(5), p. e13082.
- Al-Ghafri, G., Al-Sinawi, H., Al-Muniri, A., Dorvlo, A.S., Al-Farsi, Y.M., Armstrong, K. & Al-Adawi, S. (2014). Prevalence of depressive symptoms as elicited by Patient Health Questionnaire (PHQ-9) among medical trainees in Oman. *Asian journal of psychiatry*, No. 8, p. 59-62.
- ALHarbi, B.H., Mhedat, F.A. & Alkhazaleh, Z. (2022). Mindfulness and Its Relation to Psychological Resilience and Depression of Distinguished Students. *Journal of Educational and Social Research*, 11(3), p. 91-91.
- Ali, A. & Abazi, D. (2018). *Conformity pressure and auditors' judgement: How peers affect one another in audit firms in Sweden?* Master Thesis in Business Administration specializing in Auditing and controlling.
- Austin, H. (2021). Mediating effect of resilience on association among stress, depression, and anxiety in Indonesian nursing students. *Journal of Professional Nursing*, 37(4), p. 706-713.
- Bravo, A.J., Pearson, M.R. & Henson, J.M. (2017). Drinking to cope with depressive symptoms and ruminative thinking: A multiple mediation model among college students. *Substance Use & Misuse*, No. 52, p. 52-62.
- Clayton, B.M. & Van Staden, C.J. (2015). The impact of social influence pressure on the ethical

- decision making of professional accountants: Australian and New Zealand evidence: Social influence pressure and ethical decision making. *Australian Accounting Review*, 25(4), p. 372-388. <https://doi.org/10.1111/auar.12077>
- Glover, S.M. & Prawitt, D.F. (2014). Practitioner summary: Enhancing auditor professional skepticism: The professional skepticism continuum. *Current Issues in Auditing*, 8(2), p.1-10
- Kirmizia, F.S., Saygib, C. & Yurdakalc, I. (2015). Determine The Relationship Between the Disposition of Critical Thinking and The Perception About Problem Solving Skills. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, No. 191, p. 657-661.
- Knechel, W.R., Sofla, A.S. & Svanström, T. (2018). *The effect of professional skepticism on auditor compensation and auditor opinions*. Working Paper, University of Auckland, Business School, Seminars and Events.
- Pao, H.-W., Lee, C.-Y., Chung, P.-H. & Wu, H.-L. (2018). Hiring decisions on certified manpower: The resource dependence and social contagion views of institutional innovators. *Journal of Advances in Management Research*, 15(4): p. 514-535. <https://doi.org/10.1108/JAMR-05-2017-0070>
- Polychronidou, P., Drogalas, G. & Tampakoudis, L. (2020). Mandatory rotation of audit firms and auditors in Greece. *International Journal of Disclosure and Governance*, 9(3), p. 26-39. <https://doi.org/10.1057/s41310-020-00080-3>
- Preda, A. & Muradoglu, G. (2019). Groups, social processes and decision making in finance. *Qualitative Research in Financial Markets*, 11(4), p. 429-455.
- Rink, A.G., Tang, F. & Yang, L. (2016). The Impact of Estimate Source and Social Pressure on Auditors' Fair Value Estimate Choices. *Behavioral Research in Accounting*, 28(2): p. 29-40. <https://doi.org/10.2308/bria-51457>
- Tracey, S., O'Sullivan, T.L., Lane, D.E., Guy, E. & Courtemanche, J. (2017). Promoting Resilience Using an Asset-Based Approach to Business Continuity Planning. *SAGE Open*, 7(2). <https://doi.org/10.1177/2158244017706712>
- Trollope, S., Atkinson, D. & Carbone, M. (2017). *The Role of the Internal Auditor in Business Resilience*. URL= <https://chapters.theiia.org/IIA-Canada/Thought-Leadership-Documents/The-Role-of-the-Internal-Auditor-in-Business-Resilience.pdf>
- Weick, K. & Sutcliffe, M. (2015). *Managing the unexpected: sustained performance in a complex world*. John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9781119175834>
- Wu, X., Fan, Y. & Yang, Y. (2021). Do critical audit matters signal higher quality of audited financial information? Evidence from asset impairment. *China Journal of Accounting Studies*, 7(2), p.170-183. <https://doi.org/10.1080/21697213.2019.1676037>
- Zhang, J., Jiang, Y., Shabbir, R. & Duan, Y. (2015). How perceived institutional pressures impact market orientation: An empirical study of Chinese manufacturing firms. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 27(2), p. 267-293. <https://doi.org/10.1108/APJML-02-2014-0033>